Lietišķie algoritmi – 4. mājas darbs: Atrisinājumi

1.uzdevums: RSA algoritms. Bobs vēlas izveidot savu privātās/publiskās atslēgas pāri (n, e), kur $n = p \cdot q$ ir reizinājums diviem mazākajiem 17-ciparu pirmskaitļiem (un $p < q$), bet kā publisko kāpinātāju viņš grib izvēlēties skaitli $e = 2^{16} + 1$.

(a) Kādi ir pirmskaitļi p un q un to reizinājums n? (Lielu pirmskaitļu pārbaudīšanai var izmantot esošas bibliotēkas, kas implementē Rabina-Millera varbūtisko pirmskaitļu pārbaudi, piemēram Python funkciju `sympy.isprime`.)

(b) Alise grib nosūtīt ziņojumu $m = 100$, izmantojot publisko RSA kriptoatslēgu - pāri (n, e). Kāds ir viņas iešifrētais ziņojums?

(c) Cik reizināšanas darbības pēc n moduļa Alisei jāveic, lai iešifrētu m?

(d) Kāda ir Boba izmantotā privātā kriptoatslēga d, kurai ir spēkā $e \cdot d \equiv 1$ pēc $\varphi(n)$ moduļa?

(e) Cik reizināšanas darbības pēc n moduļa Bobam jāveic, lai atšifrētu Alises iešifrēto ziņojumu?

(a) Mazākais 17-ciparu skaitlis ir 10^{16} (viens vieninieks un sešpadsmit nulles). Pitona scenārijs p, q (mazāko 17-ciparu pirmskaitļu atrašanai):

```
import sympy
primes = list()
n = 10**16
while len(primes) < 2:
    n += 1
    if sympy.isprime(n):
        primes.append(n)
p,q = primes[0],primes[1]
print('(p,q)=({},{})'.format(p,q))
```

Iegūstam, ka $p = 10000000000000061$ un $q = 10000000000000069$. To reizinājums

$$n = pq = 100000000000001300000000000004209.$$

(b) Alise nosūta skaitli $m^e \pmod n$. Mūsu gadījumā $m = 100$, $e = 2^{16} + 1$, $n = pq$. Lai kāpinātu pakāpē e, izmantojam nevis atkārtotu reizināšanu ciklā (kas prasītu ļoti daudz laika), bet gan sešpadsmit reizes kāpinām skaitli $m = 100$ kvadrātā un pēc tam vēlreiz piereizinām ar m. To panāk ar šādu scenārija turpinājumu:

```
n = p*q
m = 100
encrypt = m
# Raise to the power 2^16 - repeat 16 times
for _ in range(16):
    encrypt = (encrypt*encrypt) % n
# Raise power 2^16 to one higher: 2^16+1
encrypt = (encrypt*m) % n
print('Alice sends {}'.format(encrypt))
```

Iegūtais kriptoteksts ir šāds:

$$m^e \pmod n = 149016353215310820194680959321 67.$$

(c) Iepriekš aprakstītajā aprēķinā Alise veica $16 + 1 = 17$ reizināšanas darbības: 16 reizes reizināja skaitli pašu ar sevi (un atrada atlikumu), pēdējā solī vēlreiz piereizināja ar $m = 100$.

(d) Privāta kriptoatslēga, ko izmanto Bobs ir $d = e^{-1} \pmod{(p-1)(q-1)}$. Šeit $e = 2^{16} + 1$; tātad jāatrod skaitlis d, kuru piereizinot ar e iegūsim atlikumu 1, dalot ar $(p-1)(q-1)$.

```
def egcd(a, b):
    if a == 0:
        return (b, 0, 1)
    else:
        g, y, x = egcd(b % a, a)
        return (g, x - (b // a) * y, y)

def modinv(a, m):
    g, x, y = egcd(a, m)
    if g != 1:
        raise Exception('modular inverse does not exist')
    else:
        return x % m

e = 2**16 + 1
priv = (p-1)*(q-1)
d = modinv(e,priv)
print('d = {}'.format(d))
```

Iegūstam šādu atslēgas vērtību:

$$d = 936173459267296112595938172368 33$$

Atšifrēšanas pareizuma pārbaudei var izmantot Pitona iebūvēto funkciju `pow(x,y,m)`, kas kāpina x pakāpē y pēc m moduļa:

```
decrypt = pow(encrypt,d,n)
print('decrypted = {}'.format(decrypt))
```

(e) Iepriekšējā solī atšifrēšana (kāpināšana lielajā pakāpē d) notika ar iebūvētu Pitona funkciju `pow(x,y,m)`. Ja mums pašiem tā būtu efektīvi jāuzprogrammē, kāpinātāju d pārveidojam divnieku skaitīšanas sistēmā (var izmantot Pitona iebūvēto funkciju `bin(...)`, bet bināro pierakstu var ātri iegūt arī, atkārtoti dalot ar divnieku):

```
print('d_bin = {}'.format(bin(d)))
```

Iegūtais skaitlis ir (skaitļa pierakstā ir 107 binārie cipari, no tiem 55 ir vieninieki).

$$d = (1001001110 \ldots 0101100001)_2.$$

Kāpināšanai šādā pakāpē, izmantojot *Exponentiation by Squaring* metodi, vajag $107 - 1 = 106$ reizes kāpināt kvadrātā un arī $55 - 1 = 54$ reizes piereizināt kāpināmo skaitli. Pavisam tātad 160 reizināšanas.

Piezīme. Ievērosim, ka Alisei, kāpinot pakāpē $e = 2^{16} + 1$, vajadzēja tikai 17 reizināšanas, bet atšifrēšanai jeb kāpināšanai pakāpē d vajag 160 reizināšanas. Asimetriskiem algoritmiem iešifrēšana un atšifrēšana var būtiski atšķirties laika sarežģītības ziņā. Mūsu gadījumā publiskā atslēga $e = 2^{16} + 1$ tika izraudzīta tā, lai iešifrēt varētu īpaši ātri.

2.uzdevums: Afīnās mērogošanas metode LP uzdevumā. Dots LP uzdevums: Maksimizēt $2x_1 + 3x_2$, kur

$$\begin{cases} x_1 - 2x_2 \leq 4, \\ x_1 + x_2 \leq 18, \\ x_2 \leq 10, \\ x_1, x_2 \geq 0. \end{cases}$$

Aprēķināt un attēlot koordinātu plaknē šī LP uzdevuma pirmos 2 tuvinājumus $X(1)$ un $X(2)$ kā 2-dimensionālus vektorus, izmantojot afīnās skalēšanas metodi.
Izvēlētais sākumpunkts $X(0) = (5, 5)$ (t.i. sākumpunkta koordinātes ir $x_1 = 5$ un $x_2 = 5$). Gan $X(1)$, gan $X(2)$ abas koordinātes atbildē noapaļot līdz 5 cipariem aiz komata. Soļa garums abos gadījumos: $\beta = 0.96$. (Vektoru un matricu operācijām var izmantot Pitona bibliotēkas.)

3.uzdevums: KMP un BM algoritmi. Virknē `947892879487` meklējam apakšstringu `9487`.
(a) Atrast Knuta-Morisa-Prata algoritmam vajadzīgo prefiksu funkciju π.
(b) Atrast Bojera-Mūra algoritmam vajadzīgo labo sufiksu tabulu un sliktā simbola tabulu.

(a) Izveidojam tabuliņu prefiksu funkcijai:

j	1	2	3	4
$\pi(j)$	0	0	0	0

(b) Izveidojam sliktā simbola tabulu – atzīmējam tabuliņā pēdējo indeksu, ar kuru simbols ietilpst paraugā $P =$ `9487` vai -1, ja simbola tur nav vispār. Šeit $*$ apzīmē visus citus simbolus, izņemot tabulā ierakstītos.

x	`4`	`7`	`8`	`9`	$*$
$\lambda(x)$	1	3	2	0	-1

4.uzdevums: Bojera-Mūra algoritms. Dots teksts $T =$ `abcabbcabcbcabababababcbcab` un meklējamais paraugs $P =$ `abcbcab`.
(a) Uzrakstīt Bojera-Mūra algoritmā lietotās tabulas apakšstringam P.
(b) Nodemonstrēt Bojera-Mūra darbību pa soļiem, meklējot paraugu P dotajā tekstā T.

(a) Sliktā simbola tabula (tikai 3 burti, jo citu tekstā un paraugā nav):

x	`a`	`b`	`c`
$\lambda(x)$	5	6	4

Labā sufiksa tabulu aprēķināsim, vispirms atrodot prefiksu funkcijas π un π' paraugam $P =$ `abcbcab` un reversajam paraugam $P' =$ `bacbcba` (no otra gala uzrakstītam paraugam).

ℓ	1	2	3	4	5	6	7
$\pi(\ell)$	0	0	0	0	0	1	2
$\pi'(\ell)$	0	0	0	1	0	1	2
$\ell - \pi'(\ell)$	1	2	3	3	5	5	5

Pēc tam pielabojam šīs vērtības:
(a) Vispirms piešķiram sufiksa funkcijai sākumvērtības $\gamma^*(j)$ (kuras vēlāk pielabosim): $\gamma(j) = m - \pi[m]$ (kur $m = 7$ ir parauga garums).
(b) Apstaigājam visus indeksus $j_\ell = m - \pi'[\ell]$ ($\ell \in \{1, \ldots, m\}$) - mūsu gadījumā tie ir $j_\ell = \{7, 7, 7, 6, 7, 6, 5\}$.
(c) Katram j_ℓ atrodam ja $\ell - \pi'[\ell] > \gamma[j_\ell]$, aizstājam $\gamma[j_\ell]$ ar $\ell - \pi'[\ell]$.
(d) Ja kādam ℓ izrādās, ka $\ell - \pi'[\ell] > \gamma[j_\ell]$, aizstāj $\gamma[j_\ell]$ ar $\ell - \pi'[\ell]$.

j	7	6	5	4	3	2	1	0
(a) $\gamma^*(j) = m - \pi(m)$	5	5	5	5	5	5	5	5
(b) j_ℓ	j_1, j_2, j_3, j_5	j_4, j_6	j_7					
(c) $\ell - \pi'[\ell]$	$1, 2, 3, 5$	$3, 5$	5					
(d) $\gamma(j)$	1	3	5	5	5	5	5	5

5.uzdevums: I-iespēja (atzīmei 10). Vispārināt Rabina-Karpa algoritmu, lai atrastu kvadrātveida paraugu $m \times m$ divdimensionālā simbolu masīvā ar izmēru $n \times n$, kur $n > m$. (Meklējamo paraugu var bīdīt pa horizontāli un vertikāli, bet to nedrīkst pagriezt.)

(a) Aprakstīt algoritmu (ar skaidri definētiem soļiem), kas atrod visas parauga atrašanās vietas divdimensionālajā $n \times n$ masīvā kā pozīciju pārus (s_x, s_y), kur s_x ir nobīde pa horizontāli un s_y ir nobīde pa vertikāli.

(b) Pamatot, ka Jūsu algoritms atrod izvada visas vietas, kur paraugs atrodams.

(c) Atrast mazāko laika sarežģītību visu atrašanās vietu izvadei.

(a) Apzīmējam meklējamā kvadrātveida parauga burtus ar divdimensiju masīva elementiem: $P[i][j]$, kur $0 \leq i, j < m$ un $P[i][j]$ ir simbols, kas atrodas i-tajā rindiņā un j-tajā kolonnā. Gan rindiņas, gan kolonnas numurējam ar skaitļiem no 0 līdz $m-1$. Divdimensiju tekstā, kurā veicam meklēšanu, tieši tāpat apzīmējam burtus ar $T[i][j]$, kur i, j mainās no 0 līdz $n-1$.

- Izvēlamies konstantes d un q - polinomā ievietojamo vērtību $x = d$ un atlikumu moduli q.
- Katrā parauga P rindiņā izrēķina polinoma atlikumu, ja polinomā ievieto dalot ar konstantu moduli q:

$$R[i] = P[i][0] \cdot d^{n-1} + P[i][1] \cdot d^{n-2} + P[i][2] \cdot d^{n-3} + \ldots + P[i][m-2] \cdot d^1 + P[i][m-1] =$$

$$= (\ldots(\ldots((P[i][0] \cdot d + P[i][1]) \cdot d + P[i][2]) \cdot d + P[i][3])\ldots) \cdot d + P[i][m-1].$$

  Šeit izmantojam Hornera shēmu - katrā solī pieskaitām kārtējo P vērtību un piereizinām ar d. Turklāt gan saskaitīšanu, gan reizināšanu šajos polinomu vērtību aprēķinos veicam pēc q moduļa; tādējādi izvairāmies no ļoti lieliem skaitļiem.
- No vērtībām $R[i]$ būvē nākamo polinomu (arī to rēķina ar Hornera shēmu tāpat kā iepriekš):

$$^* = R[0] \cdot d^{n-1} + R[1] \cdot d^{n-2} + R[2] \cdot d^{n-3} + \ldots + R[m-2] \cdot d^1 + R[m-1]$$

Katrā matricas $n \times n$ rindiņā aprēķinām